

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ושש

ויקהל (תשכ"ז)

ל"ה ל' - ל"ה

בצלאל

ויקהל - לה, ל-לה

א. כי תשא - לא, א-ה

ל. ויאמר משה אל בני ישראל:

א. וידבר ה' אל משה לאמר:

ראו:

ב. ראה

קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור
למטה יהודה.

קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור
למטה יהודה.

לא. ויסלא אותו רוח אלקים
בחכמה ובתבונה ונדעת וכל
מלאכה.

ג. ואסלא אותו רוח אלקים
בחכמה ובתבונה ונדעת וכל
מלאכה.

לב. ולחשוב מחשבות
לעשות בזהב ובכסף ובנחשת.

ד. לחשוב מחשבות
לעשות בזהב ובכסף ובנחשת.

לג. ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ
לעשות בכל מלאכת מחשבת

ד. ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ
לעשות בכל מלאכה

לד. ולהורות בתן בלבן

הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן

ו. ואני הנה נתתי אתו

לה. מלא אותם חכמת לב
לעשות כל מלאכת חרש וחושב ורוקם
בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש
ואורג

את אהליאב בן אחיסמך למטה דן
ובלב כל חכם לב נתתי חכמה
ועשו את כל אשר צויתיך.

עושי כל מלאכה וחושבי מחשבות.

(1) התוכל להסביר למה הוזכרו המלים "ולהורות בתן בלבן" רק בפרשתנו
בדברי משה לישראל ולא הוזכרו בדברי ה' למשה (בפרשת כי תשא)?

אא (2) למה לא הוזכרו במקומנו אף "חכמי הלב" העושים במלאכה?

(3) מה ראה משה להזכיר כאן (בפסוק ל"ה) את סוגי המלאכות?

(4) רש"י לפסוק ל"ד במקומנו ד"ה ואהליאב:

משבט דן - סן הירודים שבשבטים, מבני השפואות, והשווהו
המקום לבצלאל למלאכת המשכן, והוא מגדולי השבטים לקיים
מה שנאמר (א'וב לז, יט): "ולא בכר שוע לפני דל".

מה ראה רש"י לפרש דברים אלה דווקא בפרשתנו ולא הקדים לפרשם בפרשת
כי תשא, כדרכו לפרש כל מלה קשה או כל קושי ענייני או לשוני עם
הופעתו לראשונה בתורה ולא בחזרתו?

ב. לא א'-ב'

וידבר ה' אל משה לאמר: ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור...
לד, ל'

ויאמר משה אל בני ישראל: ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור...

ברכות נ"ה: אמר ר' יצחק: אין מעמידים פרנס על הצבור אלא אם כן נמליכין בצבור,
שנ' ויאמר משה אל בני ישראל: ראו קרא ה' בשם בצלאל.

אמר לו הקב"ה למשה: "משה, הגון עליך בצלאל?" אמר לו: "רבנו של עולם, אם
לפניך הגון - לפני לא כל שכן?" אמר לו: "אעפ"כ, לך אמור להם לישראל".

הלך ואמר להם לישראל: "הגון עליכם בצלאל?" אמרו לו: "משה רבנו, אם לפני
הקב"ה ולפניך הגון, לפנינו לא כל שכן?"

1. מהו הדיוק הלשוני בפסוקים שעליו בנויים דברי ר' יצחק אלה?

2. מפרשי עין יעקב מקשים: מנא לך שאמר הקב"ה למשה "לך הודיע את
ישראל וכו'", ואפשר שמתחילה לא אמר הקב"ה אלא למשה בלבד אם
"הגון לפניו בצלאל?"

אא נסה ליישב קושייתם!

ג. ל'. ויאמר משה אל בני ישראל

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה

לא. וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה

משך חכמה ד"ה קרא ה' בשם בצלאל וכו' בן חור למטה יהודה...

הענין דמסירת נפש צריך להיות שלא בחקירה והתחכמות יתירה, ויהודה מסר עצמו
ביום במסירת נפש וכן חור מסר עצמו בעגל; דהחקירה תעכב ברצון פנימי מלמסור
נפשו על קידוש השם ית', כעדות יעבץ החסיד * לכן אמר, שבעבור זה שלא חקר
ולא נתחכם יותר מדי, לכן וימלא אותו בחכמה ובדעת וכו' והבן.

* דברי החסיד ר' יוסף יעבץ, ע' עלון

ההדרכה.

אא מה הרמיזות בלשון הכתוב לדבריו אלה?

תשובות יש לשלוח לבחמה ליבוביץ ירושלים קרית-משה

שאלות בסעמי המקרא

העורך: מיכאל פרלמן
קבוצת יבנה

(א) שמות לה כד כל-מרים תרומת כסף ונחשת הביאו את תרומת ה'...

המלה "תרומת" באה בצלע הזאת שתי פעמים. בפעם הראשונה היא מרמזת מלעיל
ואילו בפעם השניה מלרע.

מהי הסיבה להטעמה השונה?

(ב) שמות לו ג ויקחו מלפני משה את כל-התרומה אשר הביאו בני ישראל מלאכת עבודה
עבודת הקדש לעשות אתה...

(1) היכן מתחלקת הצלע?

(2) כאן בא מהפך פשט ואין אחריו - כרגיל - זקף אלא רביע שני. נמצא,
שיש כאן סדר מפסיקים עיקריים: רביע-פשטא-רביע-טפחא. (שני טעמי
הרביע באים עם מפסיק המשנה שלהם גרש-וטפחא בא עם תביר).

מהו יחס כוח הפסקים של הטעמים המפסיקים העיקריים?

(3) היכן מתחלק משפט הטפחא (לפני תחילת המשפט הזיקה "אשר הביאו...")
או לפני המושא הישיר "את כל-התרומה"?

עיי' ב"דפים ללימוד טעמי המקרא" כרך ה' עמוד 401.

(ג) שמות לו לא ויעש בריחי עצי שטים
חמשה לקדשי צלע-המשכן האחת

מנחת שי קדמאה דצואה ה"אחד" בדל"ת (שמות כו כו) והדין דעשייה ה"אחת" בתי"ו.
וסימן: "... באחד ההרים או באחת הגאיות". (מלכים ב ב טז).

הסבר את הסימן.

תשובות לשאלות. בסעמי המקרא יש לשלוח למר מיכאל פרלמן, קבוצת יבנה ד.ב. אבטח